

LEADER Zuidoost-Drenthe
Bouwen op lokale kracht

Handboek beoordeling LEADER-projecten

Versie februari 2017

Inhoud:	pag.
• Speerpunten LOS	2
• Meetbare doelstellingen	7
• Selectiecriteria	8
• Openstellingsbesluit	13

Speerpunten LOS

De LAG heeft samen met de regio nadrukkelijk gekozen voor initiatieven van burgers en ondernemers in de dorpen. De initiatieven zullen gekoppeld moeten zijn aan onderstaande vijf speerpunten. De uitkomsten van deze bottom-up initiatieven zijn echter niet vooraf door de LAG

te bepalen. Uiteraard moeten aanvragers van een LEADER-bijdrage aangeven welke resultaten zij verwachten (scoren op indicatoren). Maar als LAG kunnen en willen wij niet nu al per speerpunt aantallen of percentages noemen. De LAG kan dat alleen doen voor door haarzelf genomen initiatieven.

1. Versterken lokale samenwerking

Onze ambitie

Krachtige dorpen waar eigen organisaties van burgers en ondernemers op veel terreinen van het maatschappelijk leven de regie hebben genomen, niet als vrijwilligers die taken verrichten

die overheden en instellingen niet meer kunnen verrichten, maar als selfsupporting coöperaties

(of andere entiteiten) met, waar mogelijk, een sterke business case.

Onze aanpak

Zelfredzaamheid en sociale cohesie

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het versterken van de zelfredzaamheid en sociale cohesie van dorpen en kernen;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de sociale inclusie van alle inwoners (waaronder jongeren en kwetsbaren op de arbeidsmarkt).

Bottom-up initiatieven

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan een efficiënt, kostenbesparend en duurzaam gebruik van publieksvoorzieningen;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het opzetten van energie, zorg- en dorps- en wijkcoöperaties;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het opzetten, onderhouden en uitbreiden van netwerken van lokale ondernemers.

Het opzetten van bewonersbedrijven

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het opvangen van maatschappelijke en demografische ontwikkelingen door het opzetten van bewonersbedrijven en/of coöperaties met een sluitende begroting.

Outcome

- Meer bewoners verantwoordelijk voor de leefbaarheid van hun buurt
- Minder eenzame mensen in de regio
- Meer jongeren en kwetsbare bewoners zelfredzaam
- Robuustere leefgemeenschap
- Behoud van burgernabije (naoer) ontmoetingsfunctie in de dorpen en buurten

2. Versterken van de toeristische sector

Onze ambitie

Kansen binnen de toeristische sector worden optimaal benut. De regio trekt volop bezoekers omdat de toeristische sector goed inspeelt op de mogelijkheden die Zuidoost-Drenthe biedt. Daarbij wordt goed samenwerkt en staat gastgerichtheid hoog in het vaandel. Bewoners zijn actief en er heerst een goed ondernemersklimaat. Bedrijven, kennisinstellingen en bewoners werken intensief samen. De toeristische sector biedt een groeiend aantal stabiele arbeidsplaatsen. Op het platteland van Zuidoost-Drenthe is de toeristische sector een belangrijke motor voor de lokale economie.

Onze aanpak

Streekeigen ondernemerschap

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan streekeigen en duurzaam ondernemerschap;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het ontwikkelen van arrangementen en evenementen die gerelateerd zijn aan de identiteit van het gebied en de bestaande voorzieningen.

Versterken recreatieve infrastructuur

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de versterking van het MKB, werk- en leertrajecten en bevordering van het ondernemerschap binnen de toeristische sector;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan samenwerking binnen de toeristische sector (inclusief cultuurhistorische verenigingen met toeristisch recreatieve betekenis);
- We stimuleren initiatieven die aanhaken bij de bestaande fysiek-recreatieve infrastructuur;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe dag attracties.

Inspelen op nieuwe markten en ontwikkelingen

- We stimuleren initiatieven van ondernemers die inspelen op nieuwe ontwikkelingen en op nieuwe markten vanuit het perspectief van streekeigen ondernemen.

Gezamenlijke promotie

- We kiezen voor initiatieven die bijdragen aan de promotie en marketing op een regionale schaal, waarbij gebruik gemaakt wordt van de al bestaande infrastructuur.

Outcome

- Toename banen in Toerisme en Recreatie (T&R)
- Toename inschrijvingen KvK in T&R
- Toename aantal bezoekers, verblijven en bestedingen in de regio
- Toename initiatieven om het gebied te vermarkten

3. Versterken van het MKB

Onze ambitie

Meer groei bij bestaande bedrijven, minder afhakende ondernemers (vertrek, stoppen, faillissementen), meer netwerken en crossovers, een krachtige impuls van de arbeidsmarkt.

Onze aanpak

Het versterken van bestaand ondernemerschap

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de uitwisseling van kennis/producten/diensten, door crossovers, netwerken en sterke ondernemersverenigingen;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan innovatie en de samenwerking met kennisinstellingen.

Het stimuleren van nieuw ondernemerschap

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan scholing van nieuwe en startende ondernemers;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het vestigen van footloose-bedrijvigheid (ondernemers die voor hun omzet niet afhankelijk zijn van hun woongebied).

Het stimuleren van de arbeidsmarkt

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan nieuwe manieren van bemiddeling van werkzoekenden, door rechtstreeks contact tussen ondernemers en werkzoekenden en door het 'ontzorgen' van MKB-werkgevers die kwetsbare arbeidskrachten aanstellen;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de versterking van de relatie onderwijsarbeidsmarkt.

Outcome

- Meer professionele ondernemers
- Toename aantal banen (ook over de grens), in het bijzonder voor kwetsbare bewoners in de regio
- Toename aantal startende ondernemers

4. Verbeteren woon- en leefomgeving

Onze ambitie

Dorpen in Zuidoost-Drenthe zijn vitaal en hebben een prettige woon- en leefomgeving. De centrale dorpen hebben een aantrekkelijk centrum. Het platteland beschikt over een uitstekende spreiding van fysieke diensten en voorzieningen. De bebouwde omgeving is afgestemd op de vraag en in goede staat. Voor leegstaande gebouwen wordt snel een nieuwe bestemming gevonden. Bewoners zijn trots op hun omgeving en investeren daarin.

Onze aanpak

Transformatie van de gebouwde omgeving in combinatie met verduurzaming

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het tegengaan van leegstand van detailhandel in kernen en dorpen door herbestemming en transformatie;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het toekomstbestendig maken, verduurzamen, saneren en slopen, herbestemmen en vernieuwbouw van de bestaande woning- en bedrijfsvoorraad;
- We stimuleren initiatieven rond de knelpunten aan de onderkant van de particuliere woningmarkt;
- We stimuleren initiatieven die een impuls geven aan dorps- en stadsvernieuwing;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan herbestemming en het versterken van bestaand gebruik van monumentale panden.
-

Transformatie en optimalisatie van voorzieningen

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het optimaliseren van basisvoorzieningen voor sport, onderwijs, cultuur en gezondheidszorg en voor andere maatschappelijke ontmoetingen.
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de sanering of functieverandering van vrijkomende gebouwen.

Outcome

- Meer bewoners langer “zelfredzaam” in de dorpen
- Jongerenhuisvesting
- Seniorenhuisvesting
- Behoud detailhandel
- Behoud burgers nabije/bereikbare basisvoorzieningen in/vanuit kernen, dorpen en buurten
- Bewoners ervaren goed wonen en leefbaarheid door adequate huisvesting en goed bereikbare en toegankelijke voorzieningen.

5. Optimaliseren van (digitale) bereikbaarheid

Onze ambitie

In Zuidoost-Drenthe zijn voorzieningen en diensten voor iedereen goed toegankelijk. Het openbaar vervoer vormt de ruggengraat van het vervoersnetwerk, aangevuld en afgestemd met innovatieve, meer gebundelde concepten voor “doelgroepen-” en vrijwilligersvervoer. De hele regio, inclusief het buitengebied, is digitaal uitstekend ontsloten. Het digitale netwerk zorgt voor een goede bereikbaarheid, ook daar waar de fysieke afstand tot voorzieningen groter is geworden.

Onze aanpak

Innovatieve, meer gebundelde vervoersconcepten

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van innovatieve, meer gebundelde vervoersconcepten.

Snel breedband op het Drentse platteland

- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het opstarten, organiseren en realiseren van breedbandprojecten door bewoners/ondernemers;
- We stimuleren initiatieven die bijdragen aan het gebruik van het breedbandnetwerk, gericht op het verbinden en ontzorgen van bewoners en/of op de (digitale) bereikbaarheid van diensten en voorzieningen vanuit het huisadres.

Outcome

- Nieuwe vervoersconcepten
- Beter (fysiek) bereikbare voorzieningen en diensten voor mensen in de regio
- Beter (digitaal) bereikbare (zorg)voorzieningen en diensten voor mensen in de regio

Meetbare doelstellingen

Binnen het thema 'economische impuls' zijn de resultaten in grote lijnen (regio breed) kwantificeerbaar.

Algemene indicatoren zijn:

- Ontwikkeling aantal niet-werkende werkzoekenden;
- Aandeel jongeren in het aantal niet-werkende werkzoekenden;
- Ontwikkeling aantal WW-ers;
- Ontwikkeling werk in de beschutte sfeer.

Het probleem bij algemene indicatoren is dat niet aan te tonen valt dat een positieve ontwikkeling het resultaat is van de inzet van LEADER in het gebied. Daarom zetten we vooral in op lokale initiatieven en maken we gebruik van lokaal opgestelde indicatoren. Indicatoren worden op projectbasis gekozen.

De indicatoren beantwoorden tenminste één of meerdere van onderstaande vragen:

- Hoeveel duurzame banen worden er gecreëerd:
  - binnen de toeristische sector?
  - aan de onderkant van de arbeidsmarkt?
- Hoeveel nieuwe ondernemingen worden:
  - opgericht?
  - gestimuleerd?
  - ondersteund?
- Hoeveel voorzieningen en diensten zijn er beschikbaar en/of bereikbaar gebleven?
- Hoeveel samenwerkingsverbanden worden er:
  - opgericht?
  - gestimuleerd?
  - ondersteund?

In grote lijnen zien we voor Zuidoost-Drenthe de volgende resultaten:

- Het tot stand brengen van 25 innovatieve projecten
- Het opzetten van 10 samenwerkingsverbanden
- Het opzetten van 5 ondernemersnetwerken
- Het opzetten van 5 organisaties die de sociale inclusie vergroten
- Het faciliteren van 10 startende ondernemers
- Toename met 10 recreatieve bedrijven
- In 8 dorpen zorgen voor betere basisvoorzieningen voor de leefbaarheid
- Het tot stand brengen van 1 nieuw vervoersconcept voor diensten en mensen in de regio.

Selectiecriteria

De LAG beoordeelt projecten aan de hand van vastgestelde criteria. Deze zijn opgenomen in de LOS en in het openstellingsbesluit. Ook moeten de initiatieven voldoen aan de spelregels uit de Verordening POP3 subsidies provincie Drenthe.

In dit document worden de criteria nader toegelicht. Het document is hiermee te gebruiken als hulpmiddel voor LAG-leden welke bij de beoordeling van projecten gebruikt kan worden, maar ook voor de initiatiefnemers, om een beter beeld te krijgen waar de initiatieven aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een bijdrage.

Per project moeten minimaal 60 punten worden verkregen om voor een bijdrage in aanmerking te komen.

A Doelen LOS In welke mate draagt het project bij aan de doelstellingen van de LOS?	1 Versterken lokale samenwerking 2 Versterken van de toeristische sector 3 Versterken van het MKB 4 Verbeteren woon- en leefomgeving 5 Optimaliseren van (digitale) bereikbaarheid	Per criterium maximaal 5 punten
B LEADER werkwijze	1 Mate waarin het initiatief draagvlak heeft in het gebied en bottom-up is ontstaan	Max. 15 punten
	2 Mate waarin wordt samengewerkt met derden	Max. 15 punten
	3 Mate waarin het initiatief innovatief of experimenteel is (aanpak of resultaat is nieuw voor de regio)	Max. 5 punten
	4 Mate waarin het initiatief een voorbeeldfunctie heeft voor andere gebieden of groepen	Max. 5 punten
C Financiële en organisatorische haalbaarheid	De mate waarin het project haalbaar is vanuit financieel en organisatorisch oogpunt	Max. 10 punten
D Efficiency en doelmatigheid	1 De mate waarin het initiatief aantoonbaar uit is op een verdienmodel	Max. 10 punten
	2 Effecten voor de regio in verhouding tot de gevraagde bijdrage	Max. 5 punten
	3 De mate waarin duurzaamheid onderdeel uitmaakt van het project	Max. 5 punten
	4 Kwantitatieve (meetbare) bijdrage aan de doelstellingen van de LOS	Max. 5 punten

Toelichting en hulpvragen per criterium

A Doelen LOS

A Doelen LOS In welke mate draagt het project bij aan de doelstellingen van de LOS?	A1 Versterken lokale samenwerking A2 Versterken van de toeristische sector A3 Versterken van het MKB A4 Verbeteren woon- en leefomgeving A5 Optimaliseren van (digitale) bereikbaarheid	Per criterium maximaal 5 punten
---	---	---------------------------------

In paragraaf 1.3.1 van de LOS worden alle doelstellingen beschreven. Hierbij wordt genoemd welke soort initiatieven worden gestimuleerd en tot welke 'outcome' (uitkomsten/resultaten) dat moet leiden. Een initiatief moet aansluiten bij minimaal één van de doelen van de LOS. Hoe beter de aansluiting bij het doel, hoe meer punten worden behaald.

In totaal kunnen maximaal 15 punten worden behaald.

B LEADER werkwijze

LEADER-projecten worden op een bepaalde manier ontwikkeld, uitgevoerd en overgedragen. Niet alleen het (soms tastbare) resultaat van het project is van belang, maar juist ook de weg er naartoe: het proces waarbij een initiatiefnemer samen met anderen werkt aan het behalen van het resultaat. Bij LEADER-projecten is het proces vaak erg waardevol door de duurzame nieuwe verbindingen die ontstaan (netwerkvorming, sociale cohesie, naoberschap).

In totaal kunnen maximaal 50 punten worden behaald, dus de helft van de maximale punten.

B LEADER werkwijze	1 Mate waarin het initiatief draagvlak heeft in het gebied en bottom-up is ontstaan	Max. 15 punten
	2 Mate waarin wordt samengewerkt met derden	Max. 15 punten
	3 Mate waarin het initiatief innovatief of experimenteel is (aanpak of resultaat is nieuw voor de regio)	Max. 5 punten
	4 Mate waarin het initiatief een voorbeeldfunctie heeft voor andere gebieden of groepen	Max. 5 punten

B1 Draagvlak en bottom-up

LEADER-projecten moeten aantoonbaar draagvlak hebben -of op korte termijn gaan verkrijgen- in de gemeenschap waar het wordt uitgevoerd, een initiatief vanuit burgerkracht. Het initiatief moet gekenmerkt worden door een aanpak van onderaf. Draagvlak in de streek is af te meten aan de mate waarin een gemeenschap enthousiast is over het project. Dit kan onderbouwd worden in het projectplan wat de initiatiefnemer indient. Als het project steun

krijgt van een groot deel van de gemeenschap en is het de verwachting dat het resultaat voor alle inwoners positief wordt beoordeeld kan is er veel draagvlak. LEADER-projecten moeten in principe altijd bottom-up ontstaan, dus vanuit een behoefte die in de streek wordt gevoeld, op initiatief van inwoners uit het gebied. Projecten die van bovenaf of buitenaf worden 'opgedrongen' zijn niet bottom-up.

De volgende puntenverdeling wordt hierbij aangehouden:

- 0 punten: geen draagvlak in de streek en project is niet bottom-up ontstaan
- 3 punten: erg weinig draagvlak of project is bottom-up ontstaan
- 6 punten: enig draagvlak en project is bottom-up ontstaan
- 9 punten: redelijk veel draagvlak en project is bottom-up ontstaan
- 12 punten: veel draagvlak en project is bottom-up ontstaan
- 15 punten: heel veel draagvlak in de streek & project is bottom-up ontstaan

B2 Samenwerking met derden

Samenwerking met derden kan een vernieuwend karakter hebben als bijvoorbeeld partijen samen gaan werken die nog nooit hebben samengewerkt en dat normaal gesproken ook niet doen; zoals bij wijze van spreken een school, een autohandelaar, een scoutinggroep en een huisarts. Als een dorps huis altijd al samenwerkt met de naastgelegen supermarkt en deze dienen samen een project in, dan is dit geen vernieuwende samenwerking.

De volgende puntenverdeling wordt hierbij aangehouden:

- 0 punten: geen samenwerking met derden
- 3 punten: zeer beperkte samenwerking met derden/alleen samenwerking met vaste partners ('usual suspects')
- 6 punten: weinig samenwerking met derden en een beperkt aantal nieuwe samenwerkingspartijen
- 9 punten: redelijk veel samenwerkingspartijen en/of enige nieuwe/vernieuwende samenwerkingen
- 12 punten: veel samenwerkingspartijen en/of minimaal 5 nieuwe/vernieuwende samenwerkingen
- 15 punten: heel veel samenwerkingspartijen waarbij de samenwerking een sterk vernieuwend karakter heeft

B3 Mate waarin het initiatief innovatief of experimenteel is

Is de aanpak of het resultaat is nieuw voor de regio?

B4 Mate waarin het initiatief een voorbeeldfunctie heeft voor andere gebieden of groepen

Kan het project ook van toegevoegde waarde zijn in een ander (LEADER-)gebied? Inspireert het anderen in de regio om een project te ontwikkelen? Kun je het project toepassen in een andere sector, bijvoorbeeld een zorgproject wat ook omgevormd kan worden tot een jongerenproject? Op welke manier deelt de initiatiefnemer de resultaten en de ervaringen met andere inwoners of regio's?

C Financiële en organisatorische haalbaarheid

C Financiële en organisatorische haalbaarheid	C De mate waarin het project haalbaar is vanuit financieel en organisatorisch oogpunt	Max. 10 punten
--	---	----------------

Organisatorisch: Is er een organisatiebeschrijving met duidelijke verantwoordelijkheden, zit het project logisch in elkaar, dragen de activiteiten bij aan het beoogde doel, hebben de initiatiefnemers voldoende expertise en netwerk, is het tijdpad realistisch, is er openbare kennis over betrouwbaarheid en/of kwaliteit van de aanvrager en/of partners, wat is de motivatie van de aanvrager. Gemeenschaps- en gebiedsbelang versus eigen beurs/eigen belang, welke schijn van belangenverstrengeling zou kunnen meespelen?

Financieel: Is de begroting realistisch? Is er een sluitende en transparante begroting en dekkingsplan e.d.. Is het project op langere termijn levensvatbaar?

LET OP: Bij dit criterium worden óf alle punten behaald (10) of geen enkel punt (0). Het idee daarachter is dat er alleen projecten een subsidie kunnen krijgen als ze haalbaar zijn en als de LAG er vertrouwen in heeft dat de indiener in staat is om het project succesvol uit te voeren.

D Efficiency en doelmatigheid

D Efficiency en doelmatigheid	1 De mate waarin het initiatief aantoonbaar uit is op een verdienmodel	Max. 10 punten
	2 Effecten voor de regio in verhouding tot de gevraagde bijdrage	Max. 5 punten
	3 De mate waarin duurzaamheid onderdeel uitmaakt van het project	Max. 5 punten
	4 Kwantitatieve (meetbare) bijdrage aan de doelstellingen van de LOS	Max. 5 punten

Efficiency en doelmatigheid zijn belangrijke criteria voor LEADER-projecten. In totaal kunnen in deze categorie maximaal 25 punten worden behaald.

D1 Verdienmodel

Het initiatief moet aantoonbaar uit zijn op een verdienmodel, zodat het niet eindigt als gevolg van het eindigen van de LEADER-bijdrage; de LEADER-bijdrage moet de start aanjagen/faciliteren, niet het project dragen.

Hulpvragen: hoe ligt de balans tussen investeringen en de verwachte opbrengst in brede zin, zou het project zonder Leader niet door kunnen gaan, is er zicht op continuïteit en draagkracht/ verantwoordelijkheid voor instandhouding na afloop van het project? Is er een exploitatiebegroting waaruit de levensvatbaarheid van het project blijkt? Is er nagedacht over beheer?

D2 Effecten voor de regio in verhouding tot gevraagde bijdrage

Hoe groot is het effect op de leefbaarheid en/of economie van Zuidoost-Drenthe? Hoeveel mensen merken iets van de resultaten? Gaat het om een project waar een beperkte groep mensen van kan profiteren, of is het goed voor de hele regio en bezoekers daarvan? (wat zijn de kosten per gebruiker?)

D3 Mate waarin duurzaamheid onderdeel uitmaakt van het project

Bij dit criterium wordt gekeken naar de duurzaamheid van een project. In hoeverre wordt er rekening gehouden met aspecten van people, planet, profit? Is er aandacht voor sociale inclusie? Wordt er rekening gehouden met of actief gewerkt aan milieuaspecten? Is er aandacht voor sociaal ondernemerschap?

D4 Kwantitatieve (meetbare) bijdrage aan de doelstellingen van de LOS

Wat wordt er aan het einde van het project opgeleverd en in hoeverre sluit dat aan bij de resultaten zoals benoemd in de LOS? De resultaten die de LAG wil behalen zijn opgenomen in het tweede deel van dit document (Meetbare doelstellingen).

Ingediende projecten moeten een bijdrage leveren aan het behalen van deze resultaten. Hoe meer punten, hoe beter het resultaat aansluit bij één of meer resultaten die in de LOS zijn genoemd.

Openstellingsbesluit

Openstelling

Plattelandsontwikkelingsprogramma 3 (POP3)

Uitvoering van LEADER-projecten

Gedeputeerde Staten van Drenthe

Gelet op artikel 1.3 van de Verordening Subsidies Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3 subsidies provincie Drenthe), hierna te noemen de Verordening

BESLUITEN

De volgende regels vast te stellen:

Paragraaf 1 LEADER Zuidoost-Drenthe

Artikel 1 Openstelling

1. Open te stellen de maatregel Uitvoering van Leader-projecten, Hoofdstuk 3, Leader, paragraaf 3 van de Verordening.
2. De periode voor het indienen van aanvragen is:
  - van 6 maart 2017 tot en met 31 maart 2017
  - van 15 september 2017 tot en met 16 oktober 2017
  - van 1 maart 2018 tot en met 30 maart 2018
  - van 17 september 2018 tot en met 15 oktober 2018.

Artikel 2 Indiening

Aanvragen worden elektronisch ingediend bij Gedeputeerde Staten van de Provincie Drenthe (GS) via de website <http://www.snn.eu/subsidies/landbouw-pop3/provincie-drenthe/> of via de website <http://www.leaderzuidoostdrenthe.nl>

Artikel 3 Subsidieplafond

1. Het subsidieplafond voor de projecten die vallen onder de LOS Zuidoost-Drenthe als volgt vast te stellen:

openstellingsperiode	I	II	III	IV
jaar	2017	2017	2018	2018
subsidieplafond	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000
provinciale middelen	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000
Europese middelen	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000	€ 250.000

2. Mocht er in enige periode geld onbesteed blijven, dan kan dit resterende deel worden benut in de periode daarop, maar uiterlijk worden beschikt in de vierde periode.

Artikel 4 Subsidiabele activiteiten

Subsidie kan worden verstrekt voor de uitvoering van concrete acties die passen binnen de LOS Zuidoost-Drenthe.

Artikel 5 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan:

- a. publieke rechtspersonen
- b. private rechtspersonen

c. ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid, met name eenmanszaken, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen, maatschappen

Artikel 6 Subsidiabele kosten

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.12 van de Verordening kan subsidie worden verstrekt voor de volgende kosten gemaakt ter voorbereiding of uitvoering van projecten die passen binnen de LOS.

- a. de kosten van de bouw, verbetering, verwerving of leasing van onroerende zaken;
- b. de kosten van de koop van nieuwe en/of tweedehands goederen of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa. Indien er tweedehands goederen worden aangeschaft moet de aanschaf worden verantwoord met een taxatierapport van een erkend taxateur;
- c. de kosten van adviseurs, architecten en ingenieurs;
- d. de kosten van haalbaarheidsstudies;
- e. de kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
- f. de kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
- g. reis en verblijfkosten;
- h. de kosten voor public relations;
- i. voorbereidingskosten;
- j. niet verrekenbare BTW;
- k. bijdragen in natura zijnde onbetaalde eigen arbeid, tot een maximum van 15% van de projectkosten, te verrekenen zoals vermeld in artikel 1.11 lid 7 van de verordening;
- l. bijdragen in natura (onbetaalde arbeid van vrijwilligers), te verrekenen zoals vermeld in artikel 1.11 lid 8 van de verordening;
- m. personeelskosten van de bij de uitvoering van het project betrokkenen, voor de uren die aantoonbaar ten behoeve van het project zijn gemaakt;

Artikel 7 Minimale projectomvang

1. Indien het project een score van 80 punten of meer haalt, volgens de beoordeling zoals opgenomen in artikel 11, dienen de subsidiabele projectkosten minimaal € 50.000,- te bedragen.
2. Indien het project een score van 79 punten of minder haalt, volgens de beoordeling zoals opgenomen in artikel 11, dienen de subsidiabele projectkosten minimaal € 75.000,- te bedragen.

Artikel 8 Hoogte subsidie

1. Voor projecten die passen onder de LOS Zuidoost-Drenthe bedraagt de subsidie 60% van de totale subsidiabele kosten. De overige financiering moet bestaan uit private bijdragen.
2. Indien de aanvrager in het financieringsplan een subsidiebedrag aanvraagt dat lager is dan het bedrag dat verkregen wordt door de subsidiabele kosten te vermenigvuldigen met het onder lid 1 genoemde percentage van de totale subsidiabele kosten, wordt dit gezien als het aangevraagde en maximaal te verlenen subsidiebedrag.
3. Per project kan een subsidie van maximaal € 150.000,- worden aangevraagd.

Artikel 9 Weigeringsgronden

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie geweigerd indien de aanvraag betrekking heeft op een project waarvoor niet een minimumscore van 60 punten op basis van de verdeling zoals deze is opgenomen in artikel 11 wordt behaald;

Artikel 10 Verplichtingen aanvrager

1. Aanvragers moeten bij indiening verplicht gebruik maken van minimaal de door SNN verstrekte formats voor projectplan en begroting. De aanvrager is verantwoordelijk voor het aanleveren van voldoende informatie over het project om daarmee aan te tonen hoe er aan de selectiecriteria wordt voldaan.
2. Aanvragers dienen in aanvulling op artikel 1.23 derde lid van de Verordening bij de eerste aanvraag tot bevoorschotting op basis van realisatie de voor het project benodigde vergunningen te overleggen alsmede de zekerstelling van de financiering.
3. Er kunnen maximaal 2 voorschotten op grond van artikel 1.23 per kalenderjaar worden aangevraagd.
4. Op grond van artikel 1.25 van de Verordening worden er geen voorschotten verstrekt.

Artikel 11 Selectiecriteria, weging en selectie LEADER Zuidoost-Drenthe

1. Gedeputeerde Staten hanteren voor de rangschikking van de aanvragen, voor de uitvoering van concrete acties die passen binnen de LOS Zuidoost-Drenthe op basis van de door de Lokale Actiegroep (LAG) vastgestelde en in de LOS opgenomen criteria en puntentelling. Hierbij heeft de LAG de rol van adviescommissie, in die hoedanigheid beoordeelt zij de ingediende projecten aan de hand van de onderstaande tabel met de maximale puntentoekenning per criterium.

A Doelen LOS In welke mate draagt het project bij aan de doelstellingen van de LOS?	1 Versterken lokale samenwerking 2 Versterken van de toeristische sector 3 Versterken van het MKB 4 Verbeteren woon- en leefomgeving 5 Optimaliseren van (digitale) bereikbaarheid	Per criterium maximaal 5 punten
B LEADER werkwijze	1 Mate waarin het initiatief draagvlak heeft in het gebied en bottom-up is ontstaan	Max. 15 punten
	2 Mate waarin wordt samengewerkt met derden	Max. 15 punten
	3 Mate waarin het initiatief innovatief of experimenteel is (aanpak of resultaat is nieuw voor de regio)	Max. 5 punten
	4 Mate waarin het initiatief een voorbeeldfunctie heeft voor andere gebieden of groepen	Max. 5 punten
C Financiële en organisatorische haalbaarheid	De mate waarin het project haalbaar is vanuit financieel en organisatorisch oogpunt	Max. 10 punten
D Efficiency en doelmatigheid	1 De mate waarin het initiatief aantoonbaar uit is op een verdienmodel	Max. 10 punten
	2 Effecten voor de regio in verhouding tot de gevraagde bijdrage	Max. 5 punten
	3 De mate waarin duurzaamheid onderdeel uitmaakt van het project	Max. 5 punten
	4 Kwantitatieve (meetbare) bijdrage aan de doelstellingen van de LOS	Max. 5 punten

2. In het geval het subsidieplafond zal worden overschreden door een aanvraag waarbij het gevraagde subsidiebedrag hoger is dan het resterende bedrag van het subsidieplafond of indien het subsidiebedrag wordt overschreden door meerdere aanvragen en de onderlinge rangschikking tussen de aanvragen is gelijk, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten dat het subsidieplafond wordt verhoogd met het bedrag dat nodig is om het project dat zorgt/de projecten die zorgen voor de overschrijding van het subsidieplafond te subsidiëren.

Toelichting

Artikel 1

Met deze openstelling wordt invulling gegeven aan de versterking van de sociaal-economische vitaliteit van Zuidoost-Drenthe, door middel van LEADER.

LEADER beoogt bij te dragen aan de plaatselijke ontwikkeling van plattelandsgebieden. De interactie tussen landbouw en samenleving wordt steeds belangrijker. Er ligt een opgave om samen te werken aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland en aan een duurzaam beheer van de ruimte. De agrarische sector zal zich in moeten zetten voor maatschappelijk draagvlak. De sector moet daarbij invulling geven aan haar "license to produce". Dat kan bijvoorbeeld door de relatie tussen het platteland en de stad en tussen de boer en de burger te verstevigen. LEADER kan hier een bijdrage aan leveren, want:

- LEADER heeft een toegevoegde waarde bij projecten waarvoor draagvlak en samenwerking tussen private en publieke partijen een voorwaarde voor succes zijn;
- LEADER projecten komen ten goede aan de economische ontwikkeling en werkgelegenheid op het platteland, innovaties op agrarische bedrijven, de leefomgeving van de agrarische sector, jonge boeren en hun gezinnen;
- LEADER kan ondersteunen in 'krimp' gebieden waar alle actoren de opgave hebben om samen te werken aan een sociaal en economisch vitaal platteland;
- LEADER is een krachtige aanpak voor de opgaven voor integrale plattelandontwikkeling waarbij verschillende belanghebbenden zijn betrokken en de landbouwsector een belangrijke speler is;
- LEADER sluit goed aan bij de huidige tijdsgeest die vraagt om een actievere inzet van burgers en bedrijven.

Lokale Actie Groepen

In Drenthe zijn twee Lokale Actie Groepen (LAG's) door Gedeputeerde Staten ingesteld, te weten:

- LAG Zuidoost-Drenthe
- LAG Zuidwest-Drenthe

Deze groepen zijn breed samengesteld uit vertegenwoordigers van de bevolking uit het betreffende LEADER gebied. Hun taak is tweeledig; zij geven vorm aan het bottom-up karakter van het LEADER programma door als aanjager en begeleider van LEADER projecten in de regio te acteren en adviseren Gedeputeerde Staten omtrent de subsidiabiliteit van de ingediende projectaanvragen. Door de formele instelling op basis van artikel 82 Provinciewet hebben zij ook de status van adviesorgaan van Gedeputeerde Staten verkregen. De door de LAG's afgegeven adviezen gelden als een zwaarwegend advies aan Gedeputeerde Staten.

Iedere LAG heeft zijn visie omtrent de aanpak van de opgaven in haar regio en besteding van de LEADER gelden neergelegd in de desbetreffende Lokale Ontwikkelings Strategie (LOS). Deze documenten gelden als leidraad voor het handelen van de LAG's.

Artikel 2

Aanvragen moeten via internet worden ingediend. Op de eigen website van LEADER Zuidoost-Drenthe (voor Zuidoost-Drenthe) en de website van SNN (voor beide LEADER-gebieden) kan de subsidieregeling LEADER Uitvoering projecten worden aangeklikt. Aanvragers worden doorgelinkt naar de website van RVO waar de aanvraag daadwerkelijk kan worden ingediend. Op deze site moeten vragen worden beantwoord en kunnen projectplan en bijlagen worden geupload. De indieners

moeten beschikken over E-herkenning met niveau EH2+ (organisaties) en tancodes van RVO om de indiening mogelijk te maken.

Artikel 3

LEADER Zuidoost-Drenthe werkt met tenders. Het hele jaar door kunnen projecten worden ontwikkeld, maar er kan slechts twee maal per jaar een project worden ingediend ter beoordeling, tijdens een openstellingsperiode. Na sluiting van de openstellingsperiode worden de projecten beoordeeld volgens de vastgestelde criteria en met elkaar vergeleken. Per tender is een maximaal bedrag aan subsidie beschikbaar. Indien er meer wordt aangevraagd dan beschikbaar is krijgen alleen de beste projecten (met de meeste punten) subsidie.

De gemeenten in Zuidoost- Drenthe (Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Emmen en Coevorden) dragen bij aan de regeling. Zij storten hun bijdrage vooraf op de rekening van de provincie en de provincie voert hierover het beheer. RVO zorgt voor gebundeld betalen, wat wil zeggen dat de aanvrager in één beschikking de bijdragen van zowel de Europese unie als de Provincie en de gemeente(n) krijgt.

Voor LEADER-projecten moet de bijdrage van de Europese Unie verdubbeld worden door lokale overheden. In Zuidoost-Drenthe dragen de gemeenten voor projecten even veel bij aan LEADER als de provincie Drenthe. De verdeling is daarmee 50% EU, 25 % provincie, 25% gemeenten.

Artikel 4

Er kan subsidie worden aangevraagd voor initiatieven die bijdragen aan de doelen van de LOS. LEADER Zuidoost-Drenthe heeft doelen en thema's bepaald die aansluiten bij de sterke en zwakke punten van het desbetreffende gebied. De thema's zijn als volgt:

- 1 Versterken lokale samenwerking
- 2 Versterken van de toeristische sector
- 3 Versterken van het MKB
- 4 Verbeteren woon- en leefomgeving
- 5 Optimaliseren van (digitale) bereikbaarheid

In de LOS van Zuidoost-Drenthe (hoofdstuk 1.3) is beschreven welke specifieke doelen en resultaten de LAG nastreeft om bovenstaande thema's na te jagen en daarmee welke activiteiten subsidiabel gesteld zijn.

Artikel 5

LEADER-aanvragen kunnen niet worden gedaan door privépersonen.

Artikel 6

Onder bijdragen in natura wordt verstaan de onbetaalde arbeid van arbeidskrachten en onbetaalde arbeid van vrijwilligers. Deze inzet in natura kan worden toegepast, maar moet wel aan bepaalde voorwaarden voldoen: er moet gebruik worden gemaakt van een tijdschrijfsysteem, er moet een check op redelijkheid plaatsvinden en de kostenpost kan niet achteraf worden verhoogd.

Verantwoording bijdragen in natura door de begunstigde en toets op redelijkheid

Voor eigen arbeid of vrijwillige arbeid kan RVO.nl geen facturen of betaal bewijzen controleren omdat die er niet zijn. De redelijkheid en EU-conformiteit van de opgevoerde eigen arbeid en vrijwillige arbeid moet daarom op een andere manier worden bepaald. De redelijkheid van de inbreng in natura wordt door RVO.nl bepaald met de aangeleverde urenoverzichten en de omschrijving van de arbeid in het projectplan of eindverslag.

De eisen die gesteld worden aan de urenregistratie zijn gelijk aan die voor loonkosten, zie hoofdstuk 1.

Bij verlening:

- De begunstigde dient in het projectplan bij de aanvraag te beschrijven op welke manier de eigen arbeid of vrijwillige arbeid wordt geleverd en hoe de inzet aan het project gerelateerd is. Ook moet worden beschreven welk voordeel is behaald met het inzetten van eigen arbeid, dit zal in de meeste gevallen kostentechnisch voordeel opleveren;
- De eigen arbeid of vrijwillige arbeid moet door de begunstigde worden opgenomen in de projectbegroting;

Bij een tussentijdse betaling:

- Een aanvraag om een voorschot bevat voor zover van toepassing: bewijsstukken inzake geleverde inbreng in natura in de vorm van een tussenverslag
- De begunstigde dient in het tussenverslag te beschrijven op welke manier de bijdrage in natura werd geleverd. Een voorschot wordt verstrekt voor de volgende gemaakte kosten: bijdragen in natura .

Bij subsidievaststelling:

- Het uiteindelijke bedrag van de subsidie bij vaststelling kan pas worden toegekend als de begunstigde bewijs levert dat de aangegeven eigen arbeid of vrijwillige arbeid daadwerkelijk werd geleverd. Hoe deze arbeid is ingezet moet door de begunstigde worden beschreven in het eindverslag bij de vaststelling. Daarnaast wordt dit door de begunstigde inzichtelijk gemaakt door de aangeleverde urenoverzichten.
- De beschrijving van de inbreng van de eigen arbeid door de begunstigde in het eindverslag wordt door RVO.nl vergeleken met de beschrijving in het projectplan.

Artikel 7 en 8

Criteria en hoogte subsidie

Algemeen

De hoogte van het subsidiepercentage is door de LAG bepaald en door Gedeputeerde Staten opgenomen in het openstellingsbesluit. Deze percentages kunnen dan ook per LAG verschillen.

De hoogte van de subsidie is samengesteld uit financiële bijdragen van meerdere overheden, namelijk de Europese Unie, provincie Drenthe en de gemeenten in de LEADER-gebieden Zuidoost-Drenthe.

De subsidie-aanvrager hoeft er niet voor te zorgen dat de bijdrage van deze overheden beschikbaar komt. De gemeentelijke overheden dragen in gezamenlijkheid bij aan alle projecten. Hiervoor is door de LAG met de gemeenten een vaste financiële verdeelsleutel afgesproken. Deze bijdrage wordt automatisch gekoppeld aan de goedgekeurde projecten en in de beschikking opgenomen.

Financiering op basis van tekort

De mogelijkheid bestaat dat een aanvrager besluit slechts subsidie aan te vragen ter grootte van het financieringstekort van het project. De aanvrager van subsidie geeft in de aanvraag aan, in ieder geval in het financieringsplan, welk financieringstekort het project heeft en waarvoor aanvrager subsidie aanvraagt. Wanneer dit tekort en daarmee het aangevraagde subsidiebedrag lager ligt dan kon worden aangevraagd op basis van het in de regeling genoemde percentage van de subsidiabele kosten, wordt dit tekort gezien als het aangevraagde en maximaal te verlenen subsidiebedrag. Dit houdt in dat, wanneer Gedeputeerde Staten besluit het project een subsidie te verlenen, hierin zal worden opgenomen dat het project een subsidie kan ontvangen van het percentage genoemd in de regeling tot een maximum van € x,-, waarbij 'x' het bedrag van het in de aanvraag aangegeven tekort is. Bijvoorbeeld 'de subsidie wordt vastgesteld op 60% van de gerealiseerde subsidiabele kosten tot het maximum van € 50.000,-.

Artikel 9

Aan het initiatief worden door de LAG subsidievereisten gesteld welke in artikel 9 worden beschreven. Als hieraan niet voldaan wordt, vindt er geen beoordeling van het project plaats. Alleen voor projecten die aan de subsidievereisten voldoen worden beoordeeld en kunnen mogelijk subsidie krijgen.

Projecten moeten obstakelvrij zijn, wat wil zeggen dat ze binnen twee maanden na het toekennen van de subsidie kunnen starten. In de praktijk betekent dat bijvoorbeeld dat benodigde vergunningen of toestemming van eigenaren moeten zijn verkregen, dat de financiering van het project rond is en dat er geen belemmeringen zijn te verwachten waardoor het project niet uitgevoerd kan worden.

Artikel 10

Indieners moeten zelf zorgen dat alle informatie aanwezig is om te kunnen beoordelen of hun project aan de criteria voldoet. Het meest eenvoudige is om het (verplichte) format projectplan en format begroting in te vullen. Aan de hand van de gestelde vragen kan al veel informatie worden gegeven. Eventueel kan als aanvulling een eigen projectplan worden toegevoegd waarin meer informatie kan worden gegeven over bijvoorbeeld de voorgeschiedenis en behoefte van het project, hoe het project tot stand is gekomen (proces) etc. Bij sommige projecten moet extra informatie worden aangeleverd, bijvoorbeeld moeten bedrijven een inschrijving van de Kamer van Koophandel meesturen. Op de website van SNN zijn de benodigde formats hiervoor beschikbaar.

De kosten van LEADER-projecten moeten worden voorgeschoten door de initiatiefnemer. De bij de indiening aangeleverde begroting is de basis voor het maken van kosten. Er mogen op eigen risico kosten worden gemaakt vanaf het moment van indiening. Als er een positieve beschikking is afgegeven kunnen de bij de uitvoering gemaakte kosten maximaal twee keer per jaar worden gedeclareerd. Dit is altijd achteraf, op basis van gemaakte kosten. Er worden geen voorschotten gegeven voorafgaand aan de uitvoering van het project, de initiatiefnemer moet voor eventuele voorfinanciering zorgen. De hoogte van de subsidie wordt definitief vastgesteld na afronding van het project, op basis van de daadwerkelijke kosten.

Artikel 11

Selectiecriteria & puntenmethodiek

Er is LEADER- subsidie beschikbaar om de in de LOS vastgestelde doelen te bereiken. Om te toetsen of de projecten bijdragen aan de doelen zijn criteria vastgesteld. Deze criteria zijn in de LOS opgenomen.

De Europese Commissie verlangt dat slechts de betere projecten voor subsidie in aanmerking komen. Hiervoor is het systeem van selectiecriteria in het leven geroepen. De LAG's hebben in de desbetreffende Lokale Ontwikkelingsstrategieën hun selectiecriteria opgenomen. Aan de hand van deze, in het openstellingsbesluit overgenomen selectiecriteria, worden punten aan een project toegekend. Deze werkzaamheden zijn door Gedeputeerde Staten aan de Lokale Actie Groep, in haar hoedanigheid van adviesorgaan van Gedeputeerde Staten, opgedragen. Tijdens een LAG-vergadering kennen de individuele leden aan de ingediende projectvoorstellen een bepaalde score toe. Het gemiddelde van de individuele scores bepaalt de totaalscore van een projectvoorstel. Op basis van de totaalscores wordt de ranking van de projecten bepaald. De ranking speelt een belangrijke rol bij de toekenning van de subsidie. Het hoogstscorende project komt als eerste voor subsidie in aanmerking. De toekenning gaat in volgorde van ranking door tot eventueel het subsidieplafond wordt bereikt. Mocht het subsidieplafond voor die bewuste openstellingsperiode worden bereikt, komen projecten die lager scoren niet voor subsidie in aanmerking. In het openstellingsbesluit is per LAG een bepaalde puntenmethodiek opgenomen. Deze methodiek zal dan ook per LAG verschillen. Deze methodiek houdt in dat per selectie criterium een maximale puntenscore kan worden behaald. De hoogte van deze puntenscore wordt bepaald door de LAG en vastgelegd in het openstellingsbesluit.

Beoordeling projectvoorstellen

Na indiening van de projectvoorstellen worden de stukken beoordeeld op volledigheid (1^e toets). Na afronding van deze beoordeling worden de projecten inhoudelijk getoetst (2^e toets). Hierbij wordt beoordeeld of de projecten passen in de kaders van het openstellingsbesluit en voldoen aan de selectiecriteria zoals vermeld in de LOS. Bij de beoordeling worden punten toegekend, de puntenverdeling is niet opgenomen in de LOS, maar staan vermeld in dit openstellingsbesluit. De score wordt opgebouwd naar rato van de bijdrage aan realisatie van de doelen, zoals deze in de LOS zijn opgenomen.

Tot slot wordt het project gecontroleerd op een aantal technische aspecten, zoals aanbestedings- en staatssteunregels en EU-conformiteit (3e toets).

Minimum aantal punten

Om te garanderen dat ieder projectvoorstel aan een bepaalde minimum eis voldoet is in het openstellingsbesluit opgenomen dat als totaalscore een bepaald minimum aantal punten moet worden behaald. Hier geldt dat, indien het minimum niet wordt behaald, het project niet voor subsidie in aanmerking komt.